

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-28](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-28)

УДК: 338.2

Іванна СИДОРЧУК
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0002-8856-6513>
e-mail: i.sydorchuk@i.ua

РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто теоретико-методичні аспекти фінансового планування в діяльності підприємства. Визначено основні інструменти, що забезпечують покращення фінансових показників діяльності підприємства та підвищення загального рівня їх збалансованого розвитку. Представлено механізми залучення джерел фінансового забезпечення. Запропоновано послідовність здійснення планування та контролювання виконання фінансових показників діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансове планування; операційний бюджет; факторний вплив; фінансові ресурси; контроль та регулювання

Ivanna SYDORCHUK
Khmelnitskyi National University

THE ROLE AND FEATURES OF FINANCIAL PLANNING IN THE ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE

The main aspects of financial planning in the enterprise are investigated in the work. The negative and positive factor impact on the financial success and development of enterprises is discussed. The tools that provide improvement of financial indicators of the enterprise and increase of the general level of their development, including sources of formation of financial resources of the enterprise are defined. The sequence of control over the implementation and regulation of the financial plan of the enterprise is proposed.

The main tasks of financial planning are as follows: resource balancing of the cycle of production assets on the basis of self-sufficiency and liquidity of debt obligations, resource provision of social measures; rational allocation of capital; prerequisites for financial stability, solvency and creditworthiness determination of the most rational directions of enterprise development that will provide the greatest profit in the planning period; efficient use of financial resources. Factors of influencing the financial planning of enterprises are: technical and economic; organizational and managerial, political and legal and socio-psychological (social). The source of formation of financial resources of the enterprise for the purposes of financial planning is the investment policy, which determines the mechanisms of investment. Investment mechanisms include: own funds mobilization mechanism; the mechanism of mobilization of borrowed funds and the mechanism of mobilization of borrowed funds.

The sequence of control over the implementation and regulation of the financial plan of the enterprise includes: formation of the financial plan (operating budgets) of the enterprise; execution of the financial plan; assessment of the risks of influence on the financial stability and development of the enterprise by groups; conducting an analysis of the implementation of the previous financial plan in accordance with the standards for the balance of indicators of the financial activity of the enterprise; choice of technologies and tools to control the implementation of the plan; detection of the result; Regulatory measures to eliminate "Strategic mistakes".

Thus, the financial planning of the enterprise is an extremely important component of successful financial management.

Keywords: financial planning; operating budget; factor influence; financial resources, control and regulation

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

За сучасних умов невизначеності і високої динамічності зовнішнього середовища фінансове планування набуває особливої актуальності як інструмент забезпечення фінансової рівноваги підприємства. Незадовільний фінансовий стан підприємств України свідчить про відсутність чіткого механізму фінансового планування, пасивність практичних дій керівництва підприємства у цьому напрямку, що негативно впливає на результативність фінансової діяльності та ефективність функціонування підприємства в цілому. В умовах невизначеності інструментарію оцінки результатів виконання плану своєчасне діагностування негативних тенденцій та наслідків прийняття стратегічних рішень на підприємстві є проблематичним. Тому перед науковцями постають завдання пошуку нових підходів до фінансового планування діяльності у всіх функціонально-структурних елементах підприємства, ефективних та адаптованих до вітчизняних умов.

Аналіз досліджень і публікацій

Науково-теоретичні аспекти проблем фінансового планування, перспектив розвитку та шляхів удосконалення фінансового планування в діяльності підприємств відображені в публікаціях вітчизняних і зарубіжних авторів: Д.В. Нагорної, С.В. Каламбет, Я.В. Проценко, А.В. Колодійчук, В.І. Матвійчук, І.В. Бруслиновської. Питання удосконалення фінансового менеджменту в контексті інноваційного розвитку підприємств висвітлено у працях таких науковців, як П.П. Гаврилко, І.М. Крейдич, А.О. Ширяєв, А.С. Полянська, В.Л. Конашук та ін. [1–12]. Проте, відзначаючи вагомий внесок науковців у цій сфері, слід

зауважити, що окремі аспекти фінансового планування в діяльності підприємств потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті

Мета статті полягає в обґрунтуванні та поглибленні теоретико-методичних аспектів, а також розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу фінансового планування в діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу

Передумовою успішного розвитку підприємницьких структур є впровадження системи планування. Планування передбачає визначення цілей діяльності підприємства та шляхів їх досягнення. Планування діяльності підприємств здійснюється за такими важливими взаємопов'язаними напрямками, як господарська діяльність та фінанси. Фінанси є важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності. Вони формують імідж суб'єкта господарювання, є його візитною карткою, тому підприємствам і організаціям необхідно постійно підтримувати фінансову стабільність, вживати заходи щодо її зміцнення.

У контексті фінансової стабільності фінансовому плануванню має відводитися особлива роль. Фінансове планування – це процес визначення обсягів фінансових ресурсів за джерелами формування та напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками діяльності підприємства у плановому періоді [1].

Основні завдання фінансового планування полягають у наступному: ресурсне збалансування кругообігу виробничих фондів на засадах самодостатності і ліквідності боргових зобов'язань, ресурсне забезпечення заходів соціального спрямування; раціональне розміщення капіталу; передумови фінансової стійкості, платоспроможності і кредитоспроможності [2, с. 84] визначення найбільш раціональних напрямів розвитку підприємства, що забезпечать найбільший прибуток у плановому періоді; ефективне використання фінансових ресурсів [3, с. 108].

Ретельний аналіз поточного фінансового стану дає змогу сформулювати реальні фінансові цілі, а прогнозування майбутньої діяльності підприємства – визначити найбільш оптимальні шляхи досягнення цих цілей.

Процес фінансового планування традиційно охоплює такі послідовні етапи роботи:

- стратегічне планування, яке полягає у формуванні системи довгострокових цілей фінансової діяльності і вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення (це генеральний план дій для забезпечення підприємства коштами);

- поточне планування фінансової діяльності підприємства, яке полягає у розробці системи річних фінансових планів з окремих аспектів фінансової діяльності підприємства. Поточний фінансовий план конкретизує і деталізує стратегічні плани в поточному році. Дозволяє визначити в майбутньому періоді обсяги та джерела фінансування розвитку акціонерного товариства, структуру доходів і витрат товариства та джерела їх формування, структуру власності, обсяги додаткової емісії, забезпечити необхідний рівень ліквідності та платоспроможності. В основі його розробки – прогнозування показників фінансово-господарської діяльності [4, с. 74];

- оперативне планування фінансової діяльності, яке полягає у розробці короткострокових оперативних фінансових планів, що відображають надходження і витрати коштів з окремих аспектів фінансової діяльності, окремих господарських операцій, інвестиційних проектів.

Одним із важливих елементів у стратегічному фінансовому плануванні підприємства є аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, які на нього впливають. Для формування і реалізації раціональних управлінських рішень у сфері фінансової діяльності необхідна інформація про сутність факторів, їх характер, особливості впливу на фінансовий стан підприємства. У результаті узагальнення аналітично-статистичних та наукових інформаційних джерел [3; 5; 6; 7; 10; 11] можна виділити такі основні групи факторів, які впливають на фінансове планування підприємств:

- економічні (втрата позиції на ринку; падіння попиту на продукцію тощо);
- виробничо-технологічні (погіршення якості продукції через підвищення цін на сировину; застаріла технологічна база виробництва, технічне оснащення виробництва тощо);
- політичні (втрата, недоотримання прибутку через військові дії в країні).

Для ефективної реалізації фінансової стратегії підприємством на основі вітчизняної та зарубіжної практики розглянемо детальніше інструменти, що забезпечують покращення фінансових показників підприємства та підвищення загального рівня їх розвитку.

Ефективну реалізацію фінансового планування на підприємстві забезпечує план реалізації проектів, який є детальним, розгорнутим у часі, збалансованим за ресурсами та виконавцями, взаємопов'язаним переліком виробничих, науково-технічних, організаційних та інших заходів, спрямованих на досягнення поставленої мети або виконання завдань [7, с. 200]. Правильно складений план дасть можливість керівництву підприємства знизити обсяги витрат та ризику проекту, забезпечити таку динаміку інвестицій, що дозволила б виконати проект відповідно до фінансових та тимчасових обмежень.

Важливим аспектом для розробки ефективного плану є складання попереднього плану проєктів, який має включати резерви і альтернативні заходи. Планування і максимальний опис альтернативних заходів дозволить керівництву підприємства своєчасно знаходити раціональні рішення.

Тому необхідно, формуючи план заходів на підприємстві, визначити перелік альтернативних заходів; витрати ресурсів для переходу до альтернативних інноваційних заходів; можливі втрати у випадку провалу або відмови від заходів.

При цьому слід враховувати можливі перешкоди, які можуть виникнути і негативно вплинути на можливість реалізації цих заходів: перебої у надходженні фінансових ресурсів, особливо при фінансуванні інновацій за рахунок залучених коштів; перебої, які пов'язані з ненадійністю постачальників, споживачів та інших контрагентів; протидія конкурентів, наприклад, цінова війна.

Особливу увагу слід приділити складанню бюджету, оскільки завдяки йому фінансова діяльність пов'язується із іншими аспектами діяльності підприємства, узгоджуються об'єми матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, які необхідні для реалізації фінансової стратегії та стратегії розвитку підприємства загалом, здійснюється координація окремих видів ресурсів таким чином, щоб усі структурні підрозділи підприємства працювали узгоджено для досягнення спільної цілі.

Організація поточного фінансового планування на основі бюджетування обумовлює вирішення таких основних завдань: визначення об'єктів бюджетування; розробка системи бюджетів; розрахунок відповідних показників бюджетів, їх уточнення та коригування; визначення необхідного обсягу грошових коштів для забезпечення безперервної роботи підприємства та розрахунок додаткового обсягу фінансування за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел; розрахунок фінансових показників по підприємству та його підрозділам на майбутній період [4, с. 10].

Таким чином, бюджет дає можливість чітко розподілити обов'язки між працівниками у процесі реалізації стратегії розвитку; бачити кінцевий результат роботи кожного працівника, який бере участь у діяльності; налагоджувати інформаційні потоки та забезпечувати ефективну взаємодію усіх структурних підрозділів підприємства; упровадити систему стимулювання подальшого розвитку підприємства.

У процесі розрахунку показників фінансового плану та їх реалізації необхідно ідентифікувати ризики (скласти опис ризиків) із урахуванням терміну плану; оцінити ризики (визначити імовірні втрати у процесі виконання фінансового плану, зокрема встановити ймовірність появи ризиків та величини втрат у разі настання негативних подій; розрахувати рівень впливу ризиків на хід виконання показників фінансового плану); розробити заходи по мінімізації втрат від впливу ризиків (страхування, хеджування, створення резервних фондів тощо) [3, с. 111].

Ресурсне забезпечення інноваційного розвитку впливає на якість і швидкість реалізації інноваційних заходів. Принципова відмінність одного підприємства від іншого обумовлена тим, що кожне з них володіє унікальним набором ресурсів. Оскільки багато з цих ресурсів не можуть бути накопиченні миттєво, то вибір підприємством тієї чи іншої стратегії обмежується поточним станом запасу ресурсів та швидкістю, з якою підприємство може їх придбати або накопичувати. Значення ресурсного забезпечення полягає у своєчасному задоволенні потреб виробництва та забезпеченні його ритмічності протягом всього операційного циклу. А. Полянська [8] наголошує на тому, що вплив ресурсів на ефективність роботи підприємства визначається роллю, яку відіграє ресурс для досягнення цілей підприємства, можливостями його заміни, рівнем впливу ціни на окремі ресурси та оцінюється системою показників, що характеризують ефективність використання ресурсів підприємства та визначають їх вплив на кінцеві результати діяльності.

Доцільно, на нашу думку, виділити такі процеси ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємства, як: визначення ресурсних потреб; мобілізація ресурсів (передбачає оцінку і закріплення джерел надходження капіталу), складання і виконання бюджету, який може стосуватися не лише грошових коштів, але і запасів, основних фондів, продажу продукції тощо.

Джерелом формування фінансових ресурсів підприємства для цілей фінансового планування є політика капіталовкладень, яка визначає механізми інвестування. Механізми інвестування включають: механізм мобілізації власних коштів; механізм мобілізації залучених коштів та механізм мобілізації позикових коштів.

Механізм мобілізації власних коштів передбачає: реінвестування прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства; інвестування за рахунок амортизаційних відрахувань. Для інвестування розвитку виробничо-збутової діяльності варто спрямовувати кошти, отримані від реалізації фізично та морально застарілих виробничих засобів, їх оренди. Другим джерелом власних інвестиційних ресурсів є амортизаційні відрахування підприємств. В економічно розвинених країнах вони є важливим джерелом фінансування інвестицій і становлять близько 40 % загального обсягу поточних і капітальних затрат підприємств, що здійснюються із позабюджетних джерел. Основними позитивними моментами сьогодишньої вітчизняної економіки є можливість застосування спеціальної схеми прискореної амортизації, що при будь-якій ставці дисконту дозволяє накопичити більші суми коштів, ніж лінійна амортизація. На розширення обсягів амортизаційних фондів спрямована низка постанов Кабінету Міністрів та указів Президента України [7].

Також виокремлюють і інші механізми мобілізації власних коштів, які є найменш вживаними, однак дієвими: довгострокові фінансові вкладення минулих періодів, термін погашення яких закінчується в поточному році; страхові суми відшкодування збитків, що пов'язані із втратою майна; іммобілізація в інвестиційній частині надлишкових оборотних активів.

Механізм мобілізації позикових коштів включає: використання інвестиційних позик та кредитів; венчурне фінансування; інвестування за рахунок реалізації облігацій підприємств; інвестиційний лізинг; інвестиційний селенг. Венчурне фінансування широко застосовується у зарубіжній практиці та має такі особливості: інвестиції здійснюються у формі участі в статутному капіталі підприємства (принаймні у більшості випадків); інвестування розраховане на довгостроковий період; інвестори беруть участь у діяльності компанії, що фінансується.

Складові механізми мобілізації залучених коштів пов'язані із: залученням коштів підприємства від емісії цінних паперів; залученням коштів підприємства від розміщення цінних паперів на вторинному ринку; розширенням статутного капіталу підприємства за рахунок додаткових внесків. У цілому залучення коштів від емісії цінних паперів дає можливість підприємству шляхом диверсифікації джерел інвестування швидко накопичувати кошти, що необхідні для інвестування різноманітних видів виробничо-збутової діяльності. Залучення коштів від розміщення цінних паперів на вторинному ринку як джерело інвестиційних ресурсів дозволяє підприємству накопичувати акціонерний капітал за рахунок зростання курсу акцій акціонерного підприємства, що розміщені на вторинному ринку [9, с. 198]. Розглянутий механізм в Україні перебуває на стадії становлення. Його використання стримується нерозвиненістю фондового ринку, відсутністю механізму участі іноземних інвесторів на вторинному ринку цінних паперів.

Не зважаючи на те, що трансформація форм власності дозволяє суб'єктам господарювання самостійно здійснювати фінансування науково-технічного розвитку виробництва, обов'язковою складовою економічного механізму інноваційного розвитку підприємства залишається механізм державної підтримки. Це раціональна система податків, яка повинна дати можливість промисловим підприємствам мати достатній рівень реінвестування прибутку та амортизаційних відрахувань, забезпечуючи тим самим самостійність підприємства в розвитку виробництва; різні форми стимулювання інноваційної активності.

Досить ефективними формами підтримки може бути: венчурне фінансування зі сторони держави ризикових проєктів, реалізації яких дозволило створити лідируючі технології; надання інвестиційного податкового кредиту; встановлення державного замовлення на нову продукцію з метою підтримання попиту; ставки екологічного податку, стимулюючого розвитку екологічно чистих виробництв і екологічно чистої продукції тощо [10, с. 84].

Крім розглянутих, використовують також і такі механізми інвестування, як використання коштів від приватизації держмайна; цільові державні кредити; податкові інвестиційні кредити, кредити Всесвітнього банку, гранти тощо.

Дотримання принципу реальності планів можна забезпечити шляхом організації дієвого контролю та регулювання фінансових показників діяльності суб'єкта підприємництва (Таблиця 1). Для цього необхідно здійснювати постійний моніторинг і аналіз виконання планових показників. При виявленні суттєвих відхилень фактичних показників від запланованих доцільно встановити причини, що їх породжують.

Таким чином, у перебігу фінансового планування, незалежно від типу обраної фінансової стратегії, обов'язковим є забезпечення певних параметрів фінансової діяльності, які дозволяють гарантувати фінансову безпеку підприємства. Виходячи з цього, послідовність здійснення процесу фінансового планування на підприємстві має містити такі основні етапи (Таблиця 1):

- ✓ перший етап. Формування фінансового плану підприємства відповідно до нормативів;
- ✓ другий етап. Оцінювання ризиків впливу на фінансову стабільність та розвиток підприємства за групами;
- ✓ третій етап. Проведення аналізу виконання попереднього фінансового плану відповідно до нормативів збалансованості показників фінансової діяльності підприємства;
- ✓ четвертий етап. Формування фінансового плану (операційних бюджетів) підприємства;
- ✓ п'ятий етап. Фіксація та затвердження узгоджених показників у різних бюджетах;
- ✓ шостий етап. Формування зведених бюджетів підприємства;
- ✓ сьомий етап. Вибір технологій та інструментів контролю виконання плану;
- ✓ восьмий етап. Виявлення результату;
- ✓ дев'ятий етап. Регулювальні заходи, які можна використати для покращення значення фінансових показників та для досягнення цілей планування.

Фінансовий план, окрім досягнення необхідного фінансового результату, повинен забезпечувати збалансований фінансовий розвиток підприємства, що, на нашу думку, досягається шляхом дотримання збалансованості параметрів фінансової діяльності. Так, якісний фінансовий план повинен передбачати такі пропорції фінансово-економічних показників, які забезпечують ефективний розвиток підприємства, а саме [12, с. 32]:

ТРП>ТРТО>ТРОА,

(1)

де ТРП, ТРТО, ТРОА – темпи росту прибутку, товарообороту, оборотних активів відповідно.

Таблиця 1

Послідовність здійснення планування та контролювання виконання фінансових показників діяльності підприємства

Етап планування	Змістова характеристика етапів
1. Формування фінансового плану підприємства відповідно до нормативів	Визначення необхідності в плануванні Збір інформації з різних джерел Встановлення цілей та визначення завдань фінансового планування на підприємстві Встановлення вимог до результату
2. Оцінювання ризиків впливу на фінансову стабільність та розвиток підприємства за групами	Економічні (втрата позиції на ринку; падіння попиту на продукцію) Виробничо-технологічні (погіршення якості продукції через підвищення цін на сировину; застаріла технологічна база виробництва, технічне оснащення виробництва) Політичні (втрата, недоотримання прибутку через військові дії в країні); Фінансові (кредитний ризик; податковий ризик; валютний ризик; ризик ліквідності)
3. Проведення аналізу виконання попереднього фінансового плану відповідно до нормативів збалансованості показників фінансової діяльності підприємства	Чистий грошовий потік > 0 Економічна рентабельність > Середньозваженої вартості капіталу Коефіцієнт загального покриття > 1 Коефіцієнт фінансової економії > 0,5 Бажаний рівень дохідності = мінімальний рівень фінансового ризику Темпи росту прибутку > Товарообороту > Оборотних активів
4. Формування фінансового плану (операційних бюджетів) підприємства	Розробка фінансових прогнозів та планування (бюджетування) фінансової діяльності Аналіз можливих джерел залучення (амортизація необоротних активів; короткострокові і довгострокові зобов'язання; приріст власного капіталу за рахунок додаткової емісії тощо) і використання фінансових ресурсів підприємства (приріст необоротних та оборотних активів; погашення довгострокових та короткострокових зобов'язань; створення страхового та резервного фонду тощо)
5. Фіксація та затвердження узгоджених показників у різних бюджетах	Визначення видів, складу та структури бюджетів підприємства відповідно до специфіки підприємства Розрахунок та визначення всіх бюджетних показників за обраними бюджетами забезпечення консолідування бюджетних показників, що передбачає формування моделі консолідування
6. Формування зведених бюджетів підприємства	Поєднання планових показників виробничої, маркетингової, фінансової та інвестиційної діяльності в зведений бюджет підприємства
7. Вибір технологій та інструментів контролю виконання плану	Визначення послідовності, термінів проведення контролюючих операцій Закріплення завдань бюджетного контролю за конкретними працівниками підприємства
8. Виявлення результату	Відхилення, зумовлені плануванням (значні відхилення) Відхилення, зумовлені діяльністю (незначні відхилення)
9. Регулювальні заходи	Заходи для усунення «стратегічних помилок» Заходи, які можна використати для підтримки значення показників та досягнення цілей планування.

Зазначимо, що при плануванні темпів росту прибутку необхідно виходити з того, що вони мають бути більшими, ніж темпи росту обсягу продажів, а темп росту обсягу продажів вищий за темп росту обсягу фінансових ресурсів.

Якщо останні пов'язані з дією об'єктивних факторів, то в плани необхідно своєчасно вносити відповідні корективи. Тобто в умовах ринку плани повинні носити гнучкий характер. Саме цим забезпечується їх відповідність факторам зовнішнього середовища і внутрішньому потенціалу підприємства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна зазначити, що фінансове планування підприємства є надзвичайно важливою складовою успішного управління фінансовою діяльністю. Визначити єдиний підхід до формування фінансового плану складно, адже кожен суб'єкт господарювання має свої особливості. Необхідно формувати такий фінансовий план підприємства, який би мінімізував ризики і сприяв збільшенню його прибутковості, підвищенню конкурентоспроможності та фінансової стійкості на ринку. Фінансовий план в діяльності підприємства є індикатором її багатогранності, розкриває поточні та далекоглядні плани підприємства щодо фінансування, зміни фінансової політики, надає інформацію про стійкість і розвиненість галузі, потребу в дотаціях. Таким чином, інформація, зібрана в процесі розробки фінансового плану підприємства та результати діяльності суб'єкта господарювання, отримані в результаті реалізації фінансової стратегії, дозволять розкрити потенціал підприємства, сприяючи підвищенню ринкової вартості та максимізації прибутку.

Література

1. Нагорна Д. В. Планування фінансової діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Д. В. Нагорна, Н. М. Богацька // International scientific e-journal ЛОГОС. ONLINE. – 2020. – № 16. – Режим доступу : <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.06.html>.
2. Каламбет С. В. Сутність ефективності фінансового планування на підприємстві / С. В. Каламбет, Г. В. Остимчук // Економіка та держава. Економічна наука. – 2015. – № 9. – С. 84-87.
3. Проценко Я. В. Ризикоорієнтованість у розвитку фінансового планування на підприємстві / Я. В. Проценко // Економічний вісник Донбасу. – 2018. – № 2(52). – С. 108-113.
4. Науменкова С. В. Фінансове планування як складова системи ефективного управління фінансами акціонерного товариства / С. В. Науменкова, О. І. Глазун // Вісник Української академії банківської справи. – 2004. – № 1(16) – С. 71-85.
5. Гаврилко П. П. Фактори інноваційного розвитку промисловості / П. П. Гаврилко, А. В. Колодійчук, В. М. Черторицький // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.11. – С. 201–205.
6. Крейдич І. М. Діагностика впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на процес інноваційно-інвестиційного забезпечення стійкого розвитку промислових підприємств [Електронний ресурс] / І. М. Крейдич, О. С. Наконечна, К. М. Швець // Ефективна економіка. – 2013. – № 2. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2889>.
7. Микитюк П. П. Інноваційний розвиток підприємства : навчальний посібник / П. П. Микитюк, Ж. Л. Крисько, О. Ф. Овсянюк-Бердадіна, С. М. Скочиляс. – Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
8. Полянська А. С. Сучасні підходи до оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства / А. С. Полянська // Вісник Нац. ун-ту «Львів. політехніка». – 2010. – № 684. – С. 175–180.
9. Конашук В. Л. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств / В. Л. Конашук, Л. В. Лисенко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2013. – Вип. 5. – С. 197–201.
10. Руководство Фраскати. Информационно-координационный центр по взаимодействию с Организацией экономического сотрудничества и развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://oecdcentre.hse.ru/publications/>.
11. Бруслиновська І. В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії підприємства / І. В. Бруслиновська, В. І. Матвійчук // Економіка і організація управління. – 2018. – № 3 (31). – С. 100-111.
12. Ситник Г.В. Методологічні засади оцінки якості фінансових планів підприємства / Г. В. Ситник // Економіка та держава. – 2012. – № 9. – С. 30-34.

References

1. Nahorna D. V. Planuvannya finansovoi diialnosti pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / D. V. Nahorna, N. M. Bohatska // International scientific e-journal ЛОГОС. ONLINE. – 2020. – № 16. – Rezhym dostupu : <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.06.html>.
2. Kalambet S. V. Sutnist efektyvnosti finansovoho planuvannya na pidpriemstvi / S. V. Kalambet, H. V. Ostymchuk // Ekonomika ta derzhava. Ekonomichna nauka. – 2015. – № 9. – S. 84-87.
3. Protsenko Ya. V. Ryzukooriientovanist u rozvytku finansovoho planuvannya na pidpriemstvi / Ya. V. Protsenko // Ekonomichnyi visnyk Donbasu. – 2018. – № 2(52). – S. 108-113.
4. Naumenkova S. V. Finansove planuvannya yak skladova systemy efektyvnoho upravlinnia finansamy aktsionernoho tovarystva / S. V. Naumenkova, O. I. Hlazun // Visnyk Ukrainsoi akademii bankivskoi spravy. – 2004. – № 1(16) – S. 71-85.
5. Havrylko P. P. Faktory innovatsiinoho rozvytku promyslovosti / P. P. Havrylko, A. V. Kolodiichuk, V. M. Chertyrzhyskyi // Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – 2011. – Vyp. 21.11. – S. 201–205.
6. Kreidych I. M. Diahnostyka vplyvu zovnishnikh ta vnutrishnikh chynnykh na protses innovatsiino-investytsiinoho zabezpechennia stiikoho rozvytku promyslovykh pidpriemstv [Elektronnyi resurs] / I. M. Kreidych, O. S. Nakonechna, K. M. Shvets // Efektyvna ekonomika. – 2013. – № 2. – Rezhym dostupu : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2889>.
7. Mykytiuk P. P. Innovatsiinyi rozvytok pidpriemstva : navchalnyi posibnyk / P. P. Mykytiuk, Zh. L. Krysko, O. F. Ovsianiuk-Berdadina, S. M. Skochylias. – Ternopil : PP «Prynter Inform», 2015. – 224 s.
8. Polianska A. S. Suchasni pidkhody do otsiniuvannya efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva / A. S. Polianska // Visnyk Nats. un-tu «Lviv. politehnika». – 2010. – № 684. – S. 175–180.
9. Konashchuk V. L. Dzhherela finansuvannya innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv / V. L. Konashchuk, L. V. Lysenko // Ekonomichnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. – 2013. – Vyp. 5. – S. 197–201.
10. Rukovodstvo Fraskati. Informacionno-koordinatsionnyj centr po vzaimodejstviju s Organizaciej jekonomicheskogo sotrudnichestva i razvitiija [Elektronnoj resurs]. – Rezhim dostupa : <http://oecdcentre.hse.ru/publications/>.
11. Bruslynovska I. V. Teoretychni aspekty formuvannya finansovoi stratehii pidpriemstva / I. V. Bruslynovska, V. I. Matviichuk // Ekonomika i orhanizatsia upravlinnia. – 2018. – № 3 (31). – S. 100-111.
12. Sytnyk H.V. Metodolohichni zasady otsinky yakosti finansovykh planiv pidpriemstva / H. V. Sytnyk // Ekonomika ta derzhava. – 2012. – № 9. – S. 30-34.